

הרה"ק רבי אליעזר זוסיא פורטוגל מסקולען זיע"א היה מפורסם באהבת ישראל העצומה שלו. לאחר מלחמת העולם השנייה, הרבי והרבנית אימצו באופן אישי קרוב לארבע מאות ילדים ודאגו לצרכיהם הפיזיים והרוחניים. הארגון שלו, 'חסד לאברהם', פעל לטובת אלפים אשר היו זקוקים לעזרה באותו הזמן והיה דוגמא ומופת לארגונים נוספים שעסקו באותו התחום.

ר' קלמן דריבן מברוקלין שמע מפיו של הרבי את הסיפור הבא: כאברך צעיר ברומניה, השפיע הרבי על צעירים ומבוגרים להתקרב לאמונה בה', הוא שכנע אנשים צעירים שלא יצטרפו לצבא הרומני, מאחר שהעושים זאת מרחיקים את עצמם באופן מוחלט מדרכי היהדות בלא שיוכלו לשוב. במקום זה, הוא עודד אותם להצטרף לשיבה אשר שם ילמדו תורה, ואשר צעד זה ישאירם נאמנים למסורת אבותיהם ולמורשתה.

יום אחד הלשין מאן דהו לשלטונות רומניה על הרבי שהוא מדריך צעירים כיצד להימנע מלשרת בצבא. השלטונות בדקו את הדבר ומצאו שאכן הטענה צודקת. הם תפסו את הרבי וכלאו אותו בצינוק לבדו בתא מלוכלך וחשוך, ולקחו ממנו את הכיפה ואת משקפיו. הרבי היה אדם חלש וחולני, ובראותו את מצבו בתא הקר והלח, אשר המקום היחיד שיכול לשבת או לנוח בו היה האדמה הקרירה והמעופשת, דימה שסופו קרב. הרבי רצה להתפלל, אך ראשו לא היה מכוסה, לכן משך את החליפה שלבש מעל לראשו והחל לפזם בקול את התפילות בעל פה.

תפילת שחרית גם ביום רגיל נמשכה אצלו לפעמים מספר שעות, וקריאת שמע בשעת תפילת מעריב הייתה עשויה להימשך עשרים וחמש דקות. גם על פי סדרי התפילה הרגילים שלו דקדק תמיד בכל מלה שבתפילה, אך במצב המיוחד שהיה שרוי בו הוצרך לדקדק יותר, ושם, בבית הכלא, לא היה כל ענין שיתפוס את זמנו או ידרוש את תשומת לבו.

הוא החל להתפלל תפילת שחרית, כשכל מלה נאמרה ברגש מעומק הלב, כל משפט נהגה בצירוף הפסקות למחשבה מעמיקה. הרבי הגיע לתפילת 'ברוך שאמר'. תפילה המכילה רצף של שבחים שאנו מברכים את ה', בהיבטים שונים זה מזה. הרבי התרכז בכל משפט בדרך שמעולם לא נהג לפני כן: 'ברוך שאמר והיה העולם, ברוך אומר ועושה, ברוך גוזר ומקיים...' כשהגיע לחלק האחרון, צצה במוחו שאלה: מדוע יזכרו כאן מלים אלה, הרי הן נראות יוצאות דופן בתוך תפילה זו. בדרך כלל, משמעות המלה 'גוזר' היא הנהגה קפדנית ולא רצויה לבני אדם. יתירה מזו, אנו אומרים שהוא לא רק גוזר גזירות, אלא גם מקיים אותם. ולכאורה, הרי כל המשפטים האחרים של תפילה זו מתארים את מידת הרחמים של הנהגת ה': 'ברוך מרחם על הארץ', 'ברוך משלם שכר טוב ליראיו, ברוך חי לעד וקיים לנצח', וכן הלאה. כיצד מתאימות לכאן המילים 'גוזר ומקיים'?

הפך הרבי בדעתו והרהר: הרי השאלה על אודות המלים הללו כל כך ברורה, כיצד אפוא הוא לא חשב על כך קודם לכן? הלוא במשך שנים על גבי שנים הוא אומר את התפילה הזו מדי יום ביומו, וכיצד אף פעם לא עלתה במחשבתו השאלה שהמלים 'גוזר ומקיים' נראות שלא במקומן. מדוע לא חשב על כך קודם לכן?

נפשו הייתה עגומה עליו, מפני שחשב שכנראה עד היום לא התפלל בכוונה הנכונה של המלים בתפילות שהתפלל פלל מדי יום. הרבי החליט שהוא אינו ממשיך הלאה עד שיפענח מדוע המלים הללו מוזכרים כאן. הוא חזר על המלים שוב ושוב, כשהוא מנסה להעלות תשובה במחשבתו.

לאחר זמן ממושך, עלה הדבר בידו. הוא היה מלא התרגשות ושמחה, מפני שכעת הרגיש שהוא מבין מדוע 'גוזר ומקיים' אכן מתאים לתפילה זו. המלה 'מקיים', חשב הרבי, יש לה שני מובנים: בנוסף לפירוש 'מוציא לפועל', פירושה הוא גם כן: 'נותן כח לסבול, להתגבר ולהחזיק מעמד'. זוהי הכוונה כאן: לפעמים ה' צריך לגזור דבר מה על בני אדם.

הגאון רבי חיים ברים זצוק"ל

ללמוד עם המשיח

פעם פגשתי את מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', שב מתפילה בכותל המערבי, ורוחו טובה עליו. שיערתי כי זו שעת כושר, ושאלתי אותו: "על מה הרב התפלל בכותל?" ורבי יחזקאל השיב לו כך בפשטות ובכנות: "אמרתי לקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם! תשלח כבר את המשיח. ומדוע אני צריך את המשיח, מה השייכות שלי עם משיח? כי רצוני ללמוד עימו תורה, שהרי הוא לומד תורה היישר ממך יתברך, בלי אמצעים. אולם ביתיים עד שתשלח לנו את המשיח אבקש ממך – רבוננו של עולם, אנא! תלמד איתי אתה תורה! תאיר את עיני במאור תורתך הקדושה!".

גאון רבי חיים ברים זצוק"ל

צריך שיכוון בלבו פירוש המילים שימוציא בשפתיו ויחשוב כאילו שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו, עד שתישאר מחשבתו ומונתו זכה בתפלתו. ויחשוב כאילו היה מדבר לפני מלך בשד ודם, היה מסדר את דבריו ומכוון בהם יפה לבל יכשל, קר וחומר לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חוקר כל המחשבות. שזלחו ערוך, סימן צ"ח סעיף א'.

פרשת פנחס

הודש תמוז תשפ"ג

לעילוי נשמת

הר"ר אלטר אהרן יצחק
ב"ר יוסף הרשקוביץ זצ"ל
נלב"ע י"ז טבת תשע"ז

Shch3910@gmail.com

מהפכות בתפילה

הגאון רבי אברהם משה זיסקינד שליט"א

מבואר שכל המהלך שמצאנו בהנהגת הקב"ה במידת הרחמים - מהלך של "הטוב כי לא כלו רחמין" שבמהלך הזה נתחדש שאין שום גבולות למידת הרחמים - אין שום עיכובים.

המהלך הזה בנוי על יסוד גדול של "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" - ונתחדש בזה שיש חידוש והתחדשות תמידית בבריאה בהנהגת מידת 'טובך' - שזו מידת 'הרחמים' - ולכן פשוט שאין שום עיכובים מכל המצב הקודם שהרי הכל מתחיל מחדש - 'חדשים לבקרים' ממש, שהרי הבריאה התחילה עם שיתוף הרחמים לדין, לשמור שיהיה לעולם קיום גם אחרי הגבולות של הדין ואת הכח הזה הוא מעורר בתפלתו.

כח התפלה יכול לעורר מידת הרחמים ברמה כזו שהאדם מתחדש - האדם עובר למצב חדש בחיים עם נתונים חדשים - המהדורה ראשונה של האדם נגמרה ושוב מתחילה המהדורה שניה של האדם - חיים חדשים.

היה ראוי להוליד ולהתחנך כיון שהיה כנקבה שנשמה שלו, ובעקידה נתחדשה בו בריאה חדשה ובוזה הוא נהיה ראוי להוליד, ולכן המלאך שבישר לשרה על הלידה של יצחק אמר לשון כפול - "שוב אשוב אליך" שהרי לפי האמת היה כאן שתי פקידות - למדנו כאן מושג חדש - בבריאה של יצחק חיו ב' יצירות, יצחק מהדורה ראשונה ויצחק מהדורה שניה - ב' מהדורות שונות באדם אחד.

האור החיים הוסיף - שלכן מיד אחרי העקידה התורה מספרת על לידת רבקה - והיינו משום שעד אז הוא לא היה יכול להוליד ולתחתן - וממילא שכל ההמשך של בניית בית התחדש לאחר מכן - בתור בריאה חדשה אצל יצחק.

בליקוטי אור החיים [פרק י"ח פסוק י'] הביאו ממדרש תלפיות שהוסיף שפרחה נשמתו של יצחק בעקידה ונכנסה לאייל - ולכן שחיטת האייל באמת היתה שחיטת יצחק, אלא שנתחדשה לו נשמה חדשה - והיינו כנ"ל.

עוד מבואר באור החיים [לך לך] שמחמת זה שאמר אברהם להקב"ה 'לו ישמעאל יחיה לפניך' נענש, ולכן גם אחרי שהקב"ה שמע תפילותיו וזכה בלידת יצחק, אבל הזכייה לא היתה מושלמת - הוא זכה בבן שלא יוכל להעמיד דורות, ורק על ידי העקידה המתנה טובה ליצחק של יצחק לדורות.

רואים כאן מלחמה עצומה בין רחמים לדין בכמה וכמה שלבים - אברהם אבינו התפלל הרבה תפלות - וסוף סוף זכה לרחמי שמים ללידת יצחק, אלא שהרחמים לא כבשה לגמרי את הדין מחמת זה שאמר 'לו ישמעאל'.

כמו שבתחילת הבריאה הקב"ה ראה שאין העולם מתקיים בדין בלי שיתוף רחמים - גם הכא ביצחק ראינו שהעיכוב של דין לא נתן 'לעולם הפרטי' של 'יצחק' להתקיים - ותחילת ההתגברות של מידת הרחמים מחדשת בריאה 'לא מושלמת' - הבריאה של יצחק מהדורה ראשונה שאין לו 'המשך של דורות', אלא שבעקידה - שכבש אברהם אבינו את רחמיו - במעשה הזה נתחדש כח מיוחד של התגברות

הוא חייב להעניש, על כל סיבה שה' מוצא לנכון. אך באותו הזמן, ה' נותן את הכוח והיכולת לסבול ולהתגבר, על מנת שהאדם יוכל לעמוד בגזירה. זוהי הכוונה במלים 'גזור ומקיים'.

הרבי הבין שהוא עצמו, באותו זמן, נמצא ב'גזירה'. אך מאותו רגע ואילך הוא הסתכל על מצבו בחיוביות מפני שידע שה' גם 'מקיים' אותו כדי שיוכל לעמוד בגזירה. הוא כבר לא היה במצב של 'יאוש'. הוא החל להאמין שזהו רק ענין של זמן עד שיינצל.

ואכן, לאחר ימים מספר, בהתערבותם של אנשים מבחוץ, שוחרר הרבי מידי השלטונות הרומנים. מדי שנה, ביום השנה לשחרורו מבית הכלא היה הרבי מכנס את חסידיו ואנשי שלומו, מספר להם מקרה זה, ומסביר את הפירוש החדש והמעודד שמצא במלים 'גזור ומקיים'. בכך היה הרבי מעודד את כל הנאספים שלעולם אין להישבר במצבים קשים, מפני שהש"ת גם בעת גזירה נותן כח להולכים בדרכיו.

ד' אמות של הלכה

שלא עשני עבד

שולחן ערוך, אורח חיים (סי' מו סעיף ד): צריך לברך 'שלא עשני עבד'.

אומר בעל המשנה ברורה: ועבד שנוולד עבד, יש אומרים שלא יוכל לברך גם שלא עשני אשה - כי אשה חשובה מעבד, כלומר: את שני הברכות לא יברך.

מביא הערוך השולחן (מו. יב) את המגן אברהם שאומר שאם הקדים 'שלא עשני אשה' ל'שלא עשני עבד', לא יאמר שלא עשני עבד, כי אשה חשובה יותר, ולא יורדים לגרוע יותר.

ניקוד הברכה: יש האומרים שלא עשני 'עבד' בקמץ ויש בסגול, הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א כותב בספרו ילקוט יוסף (מו. ג): מנהגנו לומר 'שלא עשני עבד' בקמץ.

*

הרב יעקב שטרן שליט"א מביא את שפורסם בקובץ התשובות ההלכתיות, שהתעוררו אצל אחינו היהודים בגטו קובנה, במהלך מלחמת העולם השנייה, מתואר המקרה הבא: "באחד הבקרים בזמן התפילה במחנה, הגיע החזן לברכה "ברוך שלא עשני עבד". הוא עצר מייד, ולפתע צעק במרירות למלך מלכי המלכים: "איך אני יכול להגיד ברכה של איש חופשי? איך עבד רעב, מושפל ומבוזה, יכול להלל את בוראו במלים 'שלא עשני עבד'?" מידי בוקר, כשניהל את התפילה, הוא היה קורא את אותה קריאה ורבים מאלה שהצטרפו אל תפילתו, הרגישו כמוהו. רב המחנה נשאל אז מהי דעת התורה בנושא זה. הרב ענה, כי אחד המפרשים המוקדמים של התפילה מציין, שברכה זאת לא נקבעה על מנת להלל את הקדוש ברוך הוא על החירות הגשמית שלנו, אלא על החירות הרוחנית. לכן הוא פסק, שאסור לדלג או לשנות ברכה זו בשום מצב!

לא רק זאת, אלא אף יותר מכך - למרות השעבוד הפיזי בו היו נתונים, הוא פסק, שהם מחויבים יותר מתמיד בברכה זו, על מנת להראות, שהם נותרו חופשיים.

אולם לא כן נאמר בחומש. הקב"ה ממשיך ואומר למשה: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל ואזכור את בריתי". מכאן למדנו כי ללא נאקתם, ללא צעקתם שעלתה השמימה, היו נשארם במצרים עוד. הברית עם אברהם הייתה אמנם מתקיימת, אולם בעוד זמן רב. ורק בעקבות הקריאה, הזעקה והתפילה, התקיימה ההבטחה מוקדם יותר

חובה עלינו לקרוא להקב"ה. רק בתנאי הקריאה הוא עונה לעמו ישראל. בתורה נלמד כי גם כאשר לאדם ישנן זכויות רבות, הוא חייב לקרוא לה' בתפילה. אין משמעות העניין כי הצדיקים צריכים לקרוא לה' בכל עניין, שהרי כתוב במפורש: "רצון יראיו יעשה" (תהילים קמ"ה י"ט), כלומר, אף אם הצדיקים אינם מבקשים, יממש הקב"ה את רצונם. אמנם, ייתכן שיהיה צדיק אשר הקב"ה ימלא את מבוקשו ויתן לו את צרכיו, בבחינת "טרם יקראו ואני אענה". ועוד נאמר: "חונה ה' סביב ליראיו ויחלצם" (תהילים ל"ד, ח'). הגמרא (יבמות ק"ב, ע"ב) מפרשת זאת: "סביב ליראיו" – בעצם זכות זו שהם יראיו, הקב"ה מציל אותם מכל צרה ומצוקה.

אולם ישנם מקרים שהקב"ה מביא על אנשים, וגם על יראיו, צרה או מצוקה כלשהי, במטרה שיתפללו אליו, שיקראו לו. והקב"ה אינו מעוניין רק בתפילה הנאמרת על פי הנוסח המקובל של הסידור, אלא בתפילה הבאה מקירות הלב. תפילה שהיא בבחינת "שוועתם", "נאקתם", תפילה שהיא צעקה מפנימיות האדם. זה הוא יסוד בהנהגת הבורא עם בריותיו. למרות שבדרך כלל יש לבני אדם את רוב צרכיהם, הקב"ה גורם להם לצעוק אליו ולבקש ממנו.

גם אם ישיב הקב"ה את העבודה לבית המקדש, גם אם יצמיח את קרן דוד, עלינו מוטל לצעוק ולבקש על כך. אמנם "ה' ימלוך לעולם ועד" אולם עלינו לבקש על כך ולצעוק מקירות הלב, שההבטחות יקוימו במהרה.

התפילה – משא ומתן

הגאון רבי ראובן לויכטר שליט"א

בחיי היום יום אנו עסוקים בהשתדלויות רבות למלא את הצרכים והרצונות שלנו, ומרגישים שלא נוכל להסתדר בכוחות עצמינו בלבד, אלא אנחנו זקוקים ל'כוח עליון' שסייע בעדנו, ואנו מבינים שיש לייחס את אותו הכח לבורא עולם.

וכך אנו מגיעים לטעות נפוצה בעניין התפילה, שחושבים כי התפילה משמשת כאמצעי להשיג את מבוקשינו, מתוך ה'תלות' בבורא עולם, והפקעת הרגשת כוחי ועוצם ידי, וכך התפילה מצטרפת למכלול ההשתדלויות שלנו בתוך מסגרת העולם הטבעי.

אולם האמת היא שתפילה אינה כלולה כלל בגדרי ההשתדלות, כל ההשתדלויות שאנו עושים בכדי להשיג את רצונותינו, היא 'עשייה' בתוך העולם שלנו, ועומדת תמיד בספק אם תועיל או לא, אולם תפילה אינה בגדר ספק כלל, תפילה היא פעולה ודאית מחוץ לעולם שלנו, וכפי שיתבאר.

הרמח"ל במסילת ישרים (יט) כותב בעניין התפלה "האחד, שהוא עומד ממש לפני הבורא יתברך שמו, נושא ונותן

גמורה של הרחמים על הדין - ונתחדשה יצחק מהדורה אחרת.

לדורי דורות נתחדש כח מיוחד שעל ידו מתפללים להקב"ה "שיכבשו רחמין את כעסך מעלינו כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו" - וכך זה נשאר לדורי דורות - וכמו שבמעשה עצמו היתה התגברות של מידת הרחמים לחדש בריאה חדשה וזוהו הושלמה המתנה טובה לאברהם - וזכה ביצחק מהדורה שניה- בריאה מושלמת, כך אנו מתפללים שגם בהתגברות הרחמים על הדין בענינים הפרטיים של כל אחד ואחד - שגם כאן תהיה התגברות מושלמת - ונזכה לרחמים אין סוף - הטוב כל לא כלו רחמין.

התפילה - תכלית החיים.

הגאון רבי אביגדור מילר זצוק"ל

"למנצח מזמור לדוד... יענך" (תהילים כ', א') פירושו של דבר, שכאשר תקרא להקב"ה, הוא יענה לך. ובהמשך: "ישלח עזרך מקודש", הוא ישלח לך את עזרתו; "ומציון יסעדך".

ומדוע ישמע הקב"ה את תפילתך? הסיבה טמונה במילים הבאות: "יזכור כל מנחותיך". כלומר הוא יזכור את כל קרבנות המנחה אותם הקרבת לו, ובזכות זו הוא יענך.

קרבנות עולה ומנחה הם קרבנות נדבה. אדם המקריב קרבנות נדבה, אינו חייב לעשות כן. הוא מקריב מרצונו הטוב. כאשר אדם מקריב קרבנות אלו, הוא מבקש להראות להקב"ה את אהבתו, ואת נאמנותו, בדיוק כמו שכאשר מעניקים למישהו מתנה, מגלים בזה את האהבה ואת הקשר שחשים כלפיו. אך למרות הכל, גם קרבנות המנחה וקרבנות הנדבה לא יועילו לאדם, אם לא יקרא לבוראו בבקשה. אמנם "יענך" הקב"ה עונה, ואכן, המענה מגיע בזכות הקורבנות, אלא שללא קריאה, הקרבנות לא יועילו. "העונה לעמו ישראל", מתי עונה הקב"ה לעם ישראל? "בעת שוועם אליו". ועוד נאמר: "מנת כוסי" ה' יעזור לי, מתי? "ביום אקרא". על האדם לקרוא לבורא על מנת שיענה לו.

אולם לא רק קרבנות העולה וקרבנות המנחה לא יועילו ללא קריאה, גם זכות אבות לא תועיל ללא קריאה ובקשה. נאמר (שמות ו', ג'): "וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען". הקב"ה מקדים למשה את העתיד להתרחש, גאולת מצרים. גאולת מצרים הובטחה לאברהם בברית בין הבתרים (בראשית ט"ו, י"ד): "וגם את הגוי... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". כאשר שאל אברהם אבינו את הבורא: "במה אדע כי אירשנה", קיבל את הבטחתו בברית בין הבתרים. הבטחה זו היתה במחשבה הגיונית ההבטחה הבטוחה ביותר, הבטחה המחוזקת בברית, אשר ללא ספק תתקיים.

להצטרפות לתפוצת העלון במייל:

שלוח בקשה ל: Shch3910@gmail.com

«העלון יוצא כל שבועיים»

הבניין המרשים, נהנה לאות את התכונה הרבה, את הסוחרים הממהרים, את העיסקאות הנסגרות במזל וברכה' המסורת. לפתע, נגלה לעינינו מראה שלא האמין: בדלפק קטן בשולי האולם, עמד פקיד מעונב, והעביר חבילות יהלומים עטופות בבד קטיפה יוקרתי אל האנשים הממתנים. עיניו התעגלו בתימהון שבעתיים, כשראה שכל התשלום עבור חבילות היהלומים, הוא שטר עלוב ופעוט של 20 ₪ בלבד..

עוד דקות ארוכות עמד הקבצן והביט, וכבר השתנו כל התוכניות בראשו... 'אהה', אמר לעצמו, 'לא כדאי בכלל לאסוף כאן כסף קבצן. הרבה יותר כדאי לגייס 20 ₪ בחוץ, ולהיכנס לכאן, לגשת לדלפק זה ולרכוש חבילת יהלומים. אז כבר לא אהיה קבצן, אלא סוחר יהלומים מיליונר!' - לא עברו אלא דקות ספורות, והנה הקבצן עומד בקצה התור, ושטר של 20 ₪ מקופל בידי. ניגשים הסוחרים בזה אחר זה, משלשלים את השטר לידי הפקיד, ומקבלים חבילה יקרת ערך. עוד דקות ספורות יגיע תורו, והוא יהפוך למיליונר מכאן ולהבא...

הגיע הרגע הגדול. הקבצן ניצב בפני הפקיד, מעביר לו את השטר, ומבקש חבילה. 'מה שמך?' שואל הפקיד בנועם. 'משה אייזיק', משיב הקבצן בחיוך. הפקיד נעלם לכמה דקות וחוזר: 'אין לנו חבילה עבורך. אתה בטוח שהזמנת? ממי הזמנת?' ---- 'מה זאת אומרת?' שואל הקבצן. 'כולם באים, משלמים 20 ₪ ומקבלים חבילת יהלומים. למה ייגרע חלקי? הרי זה עתה עברו לפני בסך עשרים סוחרים, כולם שילמו את אותו סכום וקיבלו חבילה. גם אני חפץ בכך!'

הפקיד הבין מיד עם מי יש לו עסק, והסביר: 'הקשב נא ידידי. הסוחרים הבאים לכאן, מזמינים את היהלומים מבורסות אחרות ברחבי תבל, מיבואנים, מחברות סחר והפצה. עבור היהלומים הם משלמים איש איש בדרכו - בכרטיס אשראי, בהעברה בנקאית, סכומי עתק כיאה לערכם של היהלומים. ה-20 ₪ הנגבים כאן בדוכן, אינם אלא דמי משלוח...'

כך, בדיוק, פועל העולם הזה. אנו עושים השתדלות, משקיעים בעסקים, מנהלים משאים ומתנים, מחשבים רווחים והפסדים, פועלים בצורות שונות בנושאים שונים. אך כל פעולותינו - אינם אלא 'דמי משלוח', מין השתדלות שחובה לעשותה, אך היא רחוקה מלהיות העיקר - - - העיקר הוא התפילה. הקשר בינינו לבוורא עולם, שממשפיע עלינו את כל השפע. רק ההבנה כי התפילה היא העיקר במערכת הפעולות שלנו, היא ההיפך מהקבצן שמבין שעיקר התשלום בגין היהלומים הם ה-20 ₪, דמי המשלוח. כך הבין גם יעקב אבינו: דורון ומלחמה - בוודאי, זו השתדלות, אלה ה'דמי משלוח'. אך העיקר - העיקר הוא התפילה. בלעדיה, כל הפעולות שאנו עושים לא ישיגו דבר!

עמו, אף על פי שאין עינו של אדם רואהו, במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בליבו אמינות הדבר איך הוא בא ונושא ונותן עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן, ומאתו הוא מבקש, והוא יתברך מאזין לו מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו, ורעהו מקשיב שמוע אליו".

נראה איפה מדבריו, שהתפילה היא אינה אמצעי להשגת תוצאות, והבוורא עולם הוא אינו כתובת בעולם שלנו כדי להשיג את מבוקשנו, אלא כל עניין התפילה הוא 'משא ומתן' עמו יתברך.

משא ומתן מתחיל בכך ששני הצדדים מעוניינים בעסקה, (מדען שהמציא משחת שיניים, לא ינהל משא ומתן עם בית חרושת לנעליים), ובתפילה אנו מגלים יחס של התעניינות וודאית של הבורא עולם בעולמנו הפרטי, יש לנו הנבראים עסק עם צד כל יכול הנמצא לגמרי מחוץ לעולמנו, אשר ב'וודאי מעוניין' במה שאנחנו מעוניינים, וכל הצרכים והבקשות הפשוטות שלנו הם בעצם ענייני הפרטי שלו.

והנה, כאשר הגישה לתפילה היא כעסק של השתדלות, ואנו פונים לבוורא עולם למילוי בקשותינו, הרי שאנו מרוכזים בצרכים שלנו, והתפילה עצמה תעורר טרדות שימנעו את הריכוז, מאחר ובזמן התפילה לא נוכל להתנתק מהמחשבות על ההשתדלויות מצידנו.

אולם אם אנו מתפללים מתוך עמדה של משא ומתן, כל הטרדות אינן קיימות, כי יש כאן ודאות שהוא יתברך מעוניין בנו, ויעשה מה שטוב לנו ואין אנו צריכים לחשב את חשבונותיו, כי כל העסק כעת הוא העסק של הבורא עולם.

ואכן רובד זה בתפילה מתגלה דווקא בקריעת ים סוף, במעמד שבו אין ענין של השתדלות מצד כוחי ועוצם ידי, אלא התפילה היא הכרח גמור שמחדדת ברירות וידיעה ודאית מצד כלל ישראל, שגם במצב ביש שכזה הבורא עולם מצידו מעוניין בנו, ועסק הצלתינו הוא עסק של הבורא עולם.

דמי משלוח

הרב אשר קובלסקי שליט"א

מעשה ביהודי קבצן, עני ואביון, שסיבב על הפתחים לקושש מעות לפרנסת בני ביתו. מדי יום היה עובר על יד בורסת היהלומים, ומביט בקנאה בלתי מוסתרת על סוחר היהלומים, היוצאים מחוייכים מבניין הבורסה אחרי עוד עסקה טובה, וממהרים למכוניותיהם המפוארות. חשב הקבצן: 'עלי למצוא דרך להשתחל לבניין זה, כי אולי שם אמצא נדבות גדולות והגונות בין אנשי העסקים העשירים...'

וממחשבה למעשה. מיהר והגיש בקשה להיכנס למתחם הבורסה, ולאחר בדיקות שונות גם קיבל. בהיכנסו אל

עלות העלון לשבת: 220 ₪ בלבד | ניתן להעביר לחשבון 61135 | סניף 56 | בנק 11 תפוצת העלון: בני ברק, פתח תקווה, אלעד, אחיסמך, מודיעין עילית, רחובות, אשדוד וירושלים

גליון הפרשה על פרשת השבוע יוצא פעם בשבועיים - בתפוצת המייל בלבד!

העלון יוצא פעם בשבועיים | הערות/הארות/ הצטרפות לתפוצת המייל - ניתן לשלוח למייל: shch3910@gmail.com

מקורות | הכרת הטוב:

אור עולם חלק ב' מהדו' שלישיית תשע"ז | ספיר ויהלום פר' שמות פ"א, להגה"ח רמ"מ פומרנץ שליט"א | בית המוסר מי הדעת - גליון התבוננות פרשת בשלח תשפג. || ישיבת אור דוד | אש התורה | הידברות | תורת אמת | דרשו.

